

**A Gazdasági Versenyhivatal elnökének és
a Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa elnökének
.../2017. közleménye
a fogyasztóvédelmi típusú ügyekben kiszabott bírság meghatározásának
szempontjairól**

TERVEZET*

** A jelen tervezet figyelembe veszi a Tpv. módosítására vonatkozó előterjesztésben (http://www.kormany.hu/download/d/27/21000/Tpvt_mod_eloterjesztes_ABverzio_t%C3%A1rsadalmi%20egyetet%C3%A9sre_0821_fin.pdf#!DocumentBrowse) javasolt változásokat.*

I. Bevezetés

1. A tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 36. §-ának (6) bekezdése szerint a Gazdasági Versenyhivatal (a továbbiakban: GVH) elnöke a Versenytanács elnökével együttesen a GVH jogalkalmazási gyakorlatának alapjait ismertető közleményt adhat ki.
2. E közlemények jogszabályi kötelező erővel nem rendelkeznek: funkciójuk annak rögzítése, hogy a jogalkalmazó milyen tartalommal tölti meg a jogszabály rendelkezéseit, összefoglalva a múltban kialakult, illetve a jövőben követni kívánt jogalkalmazási gyakorlatot.
3. A jelen közlemény azokat a szempontokat részletezi, amelyek alapján a GVH meghatározza a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. törvény (a továbbiakban: Fttv.), a Tpv. III. fejezete, illetve valamennyi, az Fttv. eljárási szabályaira visszautaló, ezen szabályokra tekintettel alkalmazandó és a GVH hatáskörébe tartozó – fogyasztók illetve üzletfelek tisztességes

tájékoztatását szabályozó – jogszabályi rendelkezések megsértése miatt indított ügyekben kiszabott versenyfelügyeleti bírság mértékét.

4. A közlemény bemutatja a bírság kiszabásának menetét, szempontjait, azok tartalmát és egymáshoz viszonyított súlyát, megadva ezáltal a bírság kiszámításának módszerét. A GVH a közlemény kiadásával növelni kívánja a jogbiztonságot, tevékenységének átláthatóságát és kiszámíthatóságát, így segítve elő az egységes és diszkriminációmentes jogalkalmazást. A közlemény ismeretében a vállalkozások fel tudják mérni, hogy jogsértő piaci magatartásuk milyen mértékű büntetést vonhat maga után. Ezen felül a közzétett bírságkiszabási módszer ismeretében a GVH határozatait figyelemmel kísérők számára könnyebbé válhat a kiszabott bírságok indokoltságának megítélése is.¹ Ennek érdekében a GVH a megállapított bírságösszegekhez a határozatok indokolásának részeként, az e közleményben foglaltaknak megfelelő részletezettségű magyarázatot fűz. Kiemelendő, hogy a bírságkiszabást befolyásoló körülményeket nem általánosságban, hanem mindig a konkrét ügy tényeire vonatkoztatva értékeli és indokolja a GVH.²
5. A bírságszámítási módszer alkalmazása kapcsán szükséges megjegyezni, hogy a Tpvt. 73. §-ának (1) bekezdése szerint az eljáró versenytanács megküldi az ügyfél részére az ügyre vonatkozó előzetes álláspontját, amely tartalmazza többek között az esetleges bírság kiszabása körében figyelembe venni kívánt, ismert szempontok ismertetését, így az eljárás alá vontaknak még a döntéshozatal előtt lehetőségük van megismerni az adott ügyben mérlegelni kívánt szempontokat. Ez azonban nem akadályozza annak, hogy a GVH határozatában utóbb olyan szempontokat is figyelembe vegyen a bírság meghatározása során, amelyekre az előzetes álláspontban nem hivatkozott.³
6. Teljes biztonságot, előre kalkulálhatóságot egyetlen előre rögzített szempontrendszer vagy számítási módszer sem tud nyújtani. A bírság kiszámítása egy mégoly

¹ A Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint a mérlegelési jogkörben hozott döntés felülvizsgálata során a bíróság azt jogosult vizsgálni, hogy a közigazgatási hatóság számba vette-e valamennyi figyelembe vehető mérlegelési szempontot, számot adott-e azok elfogadásáról vagy mellőzéséről. Amennyiben jogszabálysértés nem állapítható meg, a bírság összegének megváltoztatására nincs lehetőség, a bíróság felülmérlegelésre nem jogosult. (Lásd pl. a Legfelsőbb Bíróság Kf.V.39.361/2001/4. számú ítéletét (Vj/030/2000.)) A Legfelsőbb Bíróság egy másik döntésében pedig azt hangsúlyozta, a közlemény alkalmazása körében annak van jelentősége, hogy a GVH milyen szempontok alapján mérlegelte a bírság megállapítását. Amennyiben a közlemény kerül alkalmazásra, úgy ez képezi a mérlegelés szempontjait, tehát a bírósági felülvizsgálat során is kizárólag ezek megalapozottságából lehet kiindulni. (Lásd a Legfelsőbb Bíróság Kfv.IV.37.058/2009/12. számú végzését (Vj/102/2004.))

² Lásd a következő ítéleteket: Fővárosi Törvényszék 2.Kf.649.927/2013/3. szám (Vj/022/2011.), Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.623/2008/6. szám (Vj/119/2006.), Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.057/2008/15. szám (Vj/045/2006.).

³ Vö. a következő ítéletekkel: Fővárosi Törvényszék 2.Kf.650.071/2015/4. szám (Vj/114/2010.), Fővárosi Törvényszék 2.Kf.650.031/2015/10. szám (Vj/096/2009.), Legfelsőbb Bíróság Kf.II.37.923/2010/5. szám (Vj/040/2005.), Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.129/2009/14.szám (Vj/051/2005.), Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.232/2007/14. szám (Vj/028/2003.).

egyértelműnek tűnő szempontrendszer alkalmazása esetében sem nélkülözheti – a jogszabályok és a közleményben ismertetett módszer keretein belüli – jogalkalmazói mérlegelést. Kivételes esetekben előfordulhat az is, hogy az ügy speciális körülményeire tekintettel a módszer nem, vagy csak részben alkalmazható. Ilyen esetekben a GVH eltér a közleményben foglaltaktól, melynek indokait az eljáró versenytanács határozatának bírságot indokoló része tartalmazza.⁴

7. Ha a további jogalkalmazás során szerzett bővebb tapasztalatok birtokában a GVH szükségesnek látja, a jövőben sor kerülhet e közlemény módosítására, illetve tartalmának további részletezésére, pontosítására, kiegészítésére.

II. A bírság megállapításának szempontjai

II.1. A bírság kiszabásának elvei

8. A Tptv. 78. §-ának (3) bekezdése értelmében a bírság összegét az eset összes körülményeire – így különösen a jogsérelem súlyára, a jogsértő állapot időtartamára, a jogsértéssel elért előnyre, a jogsértő piaci helyzetére, a magatartás felróhatóságára, az eljárást segítő együttműködő magatartására, a jogsértő magatartás ismételt tanúsítására, gyakoriságára – tekintettel kell meghatározni. A jogsérelem súlyát különösen a gazdasági verseny veszélyeztetettségének foka, a végső üzletfelek érdekei sérelmének köre, kiterjedtsége alapozhatja meg.
9. A Tptv. 78. §-ának (3) bekezdése példalózó felsorolást tartalmaz a bírság kiszabása során értékelendő körülményekről, így e rendelkezés nem zárja ki egyéb szempontok figyelembe vételét.⁵ A felsorolt körülmények mindegyikének értékelése, figyelembe

⁴ Lásd az 1392/B/2007 AB határozat III. fejezetét. A GVH így módon megfelel a Legfelsőbb Bíróság által rögzített azon követelménynek, mely szerint *az egyedi ügyben különleges releváns körülmények felmerülése esetén az egyedi határozat a közleménytől eltérhet, ennek azonban az egyediesítés indokául szolgáló körülmény feltüntetésével részletes indokát kell adni.* Lásd a Legfelsőbb Bíróság Kfv.II.37.497/2010/14. számú végzését (Vj/102/2004.).

⁵ Lásd a Legfelsőbb Bíróság Kfv.II.37.453/2009/5. számú ítéletét (Vj/114/2007.), továbbá a következő ítéleteket: Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.121/2007/8. szám (Vj/111/2005.), Fővárosi Törvényszék 2.Kf.649.891/2013/4. szám (Vj/129/2009.), Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.298/2012/7. szám (Vj/116/2007.), Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.024/2012/10. szám (Vj/145/2007.), Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.506/2010/7. szám (Vj/007/2009.), Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.531/2007/6. szám (Vj/180/2006.), Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.525/2007/9. szám (Vj/082/2006.), Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.057/2008/15. szám (Vj/045/2006.), Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.496/2007/9. szám (Vj/056/2006.).

vétele nem szükséges minden esetben, csak akkor, ha az eset releváns körülményei közé tartozik.⁶

10. A versenyfelügyeleti bírság kiszabásának célja az, hogy a vállalkozásokat visszatartsa a tisztességtelen magatartástól, és egyúttal megteremtse a gazdasági verseny tisztességét. A bírság összegének megállapítása során a GVH ezért szem előtt tartja, hogy a bírság kiszabásának célja a büntetésen túl az egyedi és általános elrettentés. A bírság összegének alkalmasnak kell lennie arra, hogy a vállalkozás számára a jogsértő magatartásért megfelelő büntetést helyezzen kilátásba, ami a jogsértés gazdasági hatását is kifejező szankció alkalmazását teszi szükségessé. Emellett a bírság összegének ösztönöznie kell azt is, hogy mind az adott vállalkozást, mind pedig a hasonló helyzetben lévő vállalkozásokat visszatartsa a (további) jogsértések elkövetésétől,⁷ egyben megerősítse a jogkövető vállalkozásokat abban, hogy a tisztességes üzleti magatartás a helyénvaló. Ez a cél pedig csak olyan mértékű bírsággal valósítható meg, amely a versenyjogsértést megvalósító vállalkozásnak arányos, de érezhető megterhelést jelentő anyagi hátrányt okoz.⁸
11. A GVH fontosnak tartja a magatartással arányos bírság követelményét is, amely oly módon érvényesül, hogy a közlemény alapján kiszabott bírság az adott vállalkozás által elkövetett jogsértés súlyához, valamint a feltárt enyhítő és súlyosító körülményekhez igazodik, és nem az adott jogsértésben esetleg résztvevő többi vállalkozásra kiszabott bírsághoz.⁹
12. Ezzel egyidejűleg a GVH a jogsértés miatt kárt szenvedett vagy hátrányosabb helyzetbe került fogyasztók, vállalkozások kompenzálását is kiemelt célnak tekinti, amelyhez a bírságotlasi gyakorlat is hozzájárulhat a tevőleges jóvátétel, a megfelelési erőfeszítések és az együttműködés egyéb formái bírságcsökkentő tényezőként való figyelembevétele révén történő ösztönzésével.

⁶ Lásd a Fővárosi Bíróság 7.K.32.143/2004/7. számú ítéletét (Vj/016/2004.), illetve a következő ítéleteket: Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.002/2009/5. szám (Vj/176/2007.), Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.496/2007/9. szám (Vj/056/2006.), Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.121/2007/8. szám (Vj/111/2005.).

⁷ Lásd a Legfelsőbb Bíróság Kfv.III.27.599/1999/3. (Vj/200/1992.), valamint a Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.531/2007/6. (Vj/180/2006.), illetve 2.Kf.27.314/2007/9. számú ítéletét (Vj/193/2001.).

⁸ Lásd a következő ítéleteket: Legfelsőbb Bíróság Kf.III.27.599/1995/3. szám, Kf.I.25.217/1993/3. szám, Kf.II.27.096/1995/4. szám.

⁹ Lásd a következő ítéleteket: Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.665/2008/3. szám (Vj/181/2006.), Legfelsőbb Bíróság Kfv.II.37.291/2009/9. szám (Vj/045/2006.), Kúria Kfv.II.37.191/2013/8. szám (Vj/116/2007.).

II.2. A bírságszámítás módszere

13. A fenti célokra is figyelemmel a kiszabandó bírság összegének a meghatározása alapvetően öt, egymást követő lépésben történik. A GVH először meghatározza a bírság kiinduló összegét (III. fejezet), majd az adott ügyben figyelembeveendő, a jogsértés súlyát, hatását enyhítő és súlyosító körülmények mérlegelésével meghatározza a bírság alapösszegét (IV. fejezet). Ezt követően – amennyiben indokolt – az esetleges korrekciós tényezőkre tekintettel megváltoztatja az alapösszeget (V. fejezet), majd figyelemmel van a vállalkozások együttműködésére (VI. fejezet), végül pedig mérlegeli az esetleges fizetési nehézségekre tekintettel alkalmazható könnyítéseket (VII. fejezet).
14. A jelen közleménnyel érintett ügyekben a bírság összegének kiindulópontjául szolgálhat a jogsértő tájékoztatás költsége, a jogsértő kereskedelmi gyakorlathoz köthető árbevétel értéke vagy a jogsértéssel érintett termékből realizált árbevétel meghatározott hányada (a továbbiakban: kiinduló összeg). A kiinduló összeg meghatározása során alapul vett ezen mutatók megfelelően kifejezik a jogsértés gazdasági hatását.
15. A releváns súlyosító és enyhítő körülmények növelik, illetve csökkentik a bírság mértékét, meghatározva így a bírság alapösszegét. Súlyosító körülmények hiánya önmagában nem minősül enyhítő körülménynek.¹⁰ A korrekciós tényezők körében azt szükséges mérlegelni, hogy az előbbi módon kalkulált alapösszeg összességében alkalmas-e a kívánatos következmények (represszió, speciális és generális prevenció) elérésére.

III. A kiinduló összeg meghatározása

III.1. Reklámköltség alapú bírságolás

16. A bírság összegének megállapítása során főszabályként a GVH a jogsértő kereskedelmi kommunikáció(k) igazolt (nettó) költségéből indul ki. A kommunikációs költség alapulvételét az indokolja, hogy a vállalkozás a jogsértő gyakorlattal jellemzően legalább az arra fordított kiadást elérő bevételre szert kíván tenni.¹¹
17. A figyelembe vett költségek köre a vizsgált kereskedelmi gyakorlat jellegéhez igazodik. Amennyiben a vizsgált kereskedelmi gyakorlat nem vagy nem csak reklám(ok) útján

¹⁰ Lásd például a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 5.K.34.049/2014/22. számú ítéletét (Vj/002/2010.).

¹¹ Lásd a Vj/154/2005. számú ügyben hozott határozatot.

valószínűleg, a reklámköltségek mellett vagy helyett más jellegű ráfordítások is alapul vehetők. Ha a vizsgálat tárgyát például szóbeli tájékoztatások (is) képezik, akkor a kereskedelmi gyakorlat költségének minősülhet az ügynöki jutalék vagy az adott terméket, szolgáltatást népszerűsítő, a jogsértő tájékoztatásoknak teret adó rendezvények költsége is.¹²

18. Amennyiben a költségekre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre pontos, megbízható adatok, a kiinduló összeg meghatározásánál figyelembe vehetőek becsült vagy arányosított értékek is.¹³ Az alkalmazott becslés, arányosítás módszerét a GVH a határozatban bemutatja.

III.2. Árbevétel alapú bírságolás

19. Amennyiben a kommunikációs költség a jogsértés jellege miatt irreleváns, vagy annak összege nem ad megfelelő viszonyítási alapot,¹⁴ vagy ha nem állnak rendelkezésre megbízható adatok,¹⁵ úgy a GVH árbevétel alapú bírságolási módszert alkalmaz.
20. A GVH a jogsértő kereskedelmi gyakorlat révén realizált nettó árbevételt tekinti a bírság kiinduló összegének, ha az egyértelműen meghatározható. Ennek hiányában a GVH a jogsértéssel érintett árukból a jogsértés időszaka alatt realizált nettó árbevétel 20%-át veszi figyelembe a bírság kiinduló összegeként.
21. Pontos, hiteles adatok hiányában az árbevételt becsléssel is meg lehet határozni. Az alkalmazott becslés módszerét a GVH a határozatban bemutatja.
22. Becsalogató jellegű reklámok vagy átfogó, teljes kínálatra vonatkozó promóciók esetében a megtévesztő tájékoztatással konkrétan érintett áruhoz kötődő forgalmon túl vagy ilyen konkrét áru hiányában a GVH figyelembe veszi azon áruk forgalmát, amelyeket a fogyasztók a becsalogatás vagy a promóció eredményeként ésszerűen vásárolhattak.¹⁶

¹² Lásd a Vj/041/2013. számú ügyben hozott határozatot, azzal a korláttal, hogy az adott ügyben végül árbevétel alapú bírság-meghatározás történt.

¹³ Lásd a következő ítéleteket: Legfelsőbb Bíróság Kfv.II.37.453/2009/5. szám (Vj/114/2007.), Fővárosi Ítéletábrla 2.Kf.27.011/2011/4. szám (Vj/112/2006.), Legfelsőbb Bíróság Kfv.II.37.453/2009/5. szám (Vj/114/2007.).

¹⁴ Lásd a Vj/067/2016. számú ügyben hozott határozatot.

¹⁵ Lásd a Vj/041/2013. számú ügyben hozott határozatot.

¹⁶ Lásd a Vj/136/2005. számú ügyben hozott határozatot.

IV. Az alapösszeg meghatározása

23. A kiinduló összeg fentiek szerinti meghatározását követően kerül sor az alapösszeg kiszámítására, amely a jogsértés súlyát, hatását és a vállalkozás jogsértéshez való viszonyulását kifejező súlyosító és enyhítő körülmények figyelembevételére ad lehetőséget. Ennek keretében értékeli a GVH különösen a Tpvt. 78. §-ában példálózó módon felsorolt szempontokat, így például a vállalkozás magatartásának felróhatóságát, a fogyasztói érdekek sérelmének a körét, a jogsértés kiterjedtségét.¹⁷
24. Az egyes súlyosító és enyhítő körülményekhez a GVH határozatában súlyt is rendel, megjelölve, hogy az adott szempontot kis, közepes vagy kiemelt mértékűnek (jelentőségűnek) tartja az érintett ügyben, az érintett magatartás és az érintett eljárás alá vont vállalkozás vonatkozásában. A kis jelentőségű súlyosító körülmény a bíróság kiinduló összegét 0-5% közötti mértékben, a közepes jelentőségű 5-15%-kal, míg a kiemelt jelentőségű 15-25%-kal növeli. Hasonlóképpen, a kis jelentőségű enyhítő körülmény a bíróság kiinduló összegét 0-5% közötti mértékben, a közepes jelentőségű 5-15%-kal, míg a kiemelt jelentőségű 15-25%-kal csökkenti.
25. Az alapösszeg számítása körében az egyes súlyosító és enyhítő körülmények figyelembevételével összefüggésben megjegyzendő, hogy azok sorrendjének nincs jelentősége, azokat a GVH egymással összevetve, egyenként és összességükben értékeli, s a bíróság kiinduló összegét ennek megfelelően módosítja.

IV.1. Súlyosító körülmények

26. A súlyosító körülmény kapcsolódhat például az érintett fogyasztói körhöz, az érdeksérelmek jellegéhez, az információs aszimmetria nagyságához, az érintett termék vagy szolgáltatás, illetve a piac jellemzőihez, az érintett fogyasztói vagy üzleti döntési folyamat torzításának vagy kiigazíthatatlanságának mértékéhez.

IV.1.1. Az érintett fogyasztói kör

27. Súlyosító körülmény, ha az érintett fogyasztói kör sérülékeny, kiszolgáltatott, a jogsértő üzenetre különösen érzékeny.¹⁸ Ilyennek minősülhetnek például az egészségügyi

¹⁷ Lásd a Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.057/2008/15. számú ítéletét (Vj/045/2006.).

¹⁸ Lásd a Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.057/2008/15. számú ítéletét (Vj/045/2006.).

problémákkal¹⁹ vagy túlsúllyal küszködő²⁰ fogyasztókat célzó kereskedelmi gyakorlatok, vagy pénzügyi megoldást kínáló konstrukciók esetében az anyagi nehézségekkel szembesülő fogyasztóknak szóló kommunikációk.

28. Sérülékeny célcsoport esetében a súlyosítás jellemzően kiemelt fokú, akkor lehet mérsékeltebb (közepes fokú) a súlyosítás, ha nem a teljes célcsoport sérülékeny.

IV.1.2. Az áru jellege, jellemzői

29. A fogyasztói döntéseket tisztességtelenül befolyásoló, illetve tiltott magatartások az egyes áruk sajátossága alapján eltérő módon alkalmasak a fogyasztók ügyleti döntéseit befolyásolni. Egy téves tájékoztatás potenciális hatása eltérő lehet aszerint, hogy az érintett áru keresési, tapasztalati vagy bizalmi jellege dominál-e. Az érintett áruk jellegéből adódóan azokhoz eltérő típusú fogyasztói döntés, különböző szintű információkeresés kapcsolódhat, a jogsértő magatartás szerepét e folyamat egészébe illesztve lehet megfelelően értékelni.

30. A keresési, tapasztalati és bizalmi termékek²¹ esetében eltérő a döntési és a korrekciós folyamat, erre való tekintettel lehet súlyosító körülmény, ha a jogsértés tapasztalati, illetve főleg, ha bizalmi jellemzőt érint. A termék bizalmi voltától elhatárolandó ugyanakkor az a helyzet, amikor a termék forgalmazása valamilyen bizalmi elemet feltételez, vagy a kereskedelmi gyakorlatban jelenik meg valamilyen bizalmi jegy.

31. Súlyosító körülmény, ha a jogsértő magatartás olyan áruval kapcsolatos, amely még nem ismert széles körben, újszerű, összetett (jelentősebb lehet az információs aszimmetria), így a piaci tapasztalatok még csekélyek a fogyasztók (esetleg üzletfelek) részéről.

32. Szintén súlyosító tényező lehet, ha (pl. a havi átlagfizetéshez képest) jelentős összeget tesz ki a jogsértéssel érintett áru ára, de a döntéshozatalt, illetve a szerződéskötést a jogsértés jellege (pl. agresszív kereskedelmi gyakorlat) miatt nem előzhette meg a

¹⁹ A Vj/184/2005. számú ügyben gyógyhatás látszatának keltése; a Vj/011/2005. számú ügyben étrend-kiegészítő és funkcionális termékek gyógyhatás látszatának keltése miatt került sor az eljárás alá vontak elmarasztalására. Lásd még a Fővárosi Törvényszék 2.Kf.7650.180/2013/6. számú ítéletét (Vj/035/2012.).

²⁰ Lásd a következő versenyfelügyeleti eljárásokban hozott határozatokat: Vj/093/2009., Vj/070/2009.

²¹ Keresési termék esetén a releváns jellemzők, tulajdonságok a fogyasztók vagy más felhasználók számára hozzáférhetőek már a döntést, a vásárlást, a szerződéskötést megelőzően is (megkereshető, ellenőrizhető az ígért jellemző), tapasztalati termék esetében ezen jellemzők életszerűen csak használat közben, azaz a vásárlást, szerződést követően derülnek ki. Bizalmi termék esetében azonban a fogyasztók, felhasználók még a használatot követően sem tudnak egyértelműen megbizonyosodni arról, hogy az adott terméknek milyen hatása van, illetve hogy az adott hatás valóban a terméknek tulajdonítható.

jogsértő tájékoztatást kiigazító kommunikáció, és nehezen korrigálható az üzleti döntés.

33. A fentiek alapján különösen súlyosító körülmény, ha a jogsértéssel érintett termék vagy szolgáltatás:

- egészségügyi problémákra vagy túlsúlyra kínál megoldást (bizalmi termék),
- fogyasztói csoportban való részvétel, üdülési jogok újraértékesítése²² (bizalmi termék jellegű kockázattal rendelkező – tapasztalati – termék, korrekciós lehetőség nélkül),
- bonyolultabb, hosszabb távú elköteleződéssel járó pénzügyi szolgáltatás²³ (bizalmi vagy tapasztalati termék, illetve esetenként újszerű).

IV.1.3. A kereskedelmi gyakorlat intenzitása

34. További releváns szempont a jogsértés súlyának értékelése kapcsán a kereskedelmi gyakorlat fokozott, az adott piacon szokásosnál nagyobb intenzitása, tekintettel a reklám, illetve egyéb tájékoztatás hatósugarára, az érintett fogyasztói körre és a jogsértés időtartamára.²⁴ Súlyosító körülmény tehát, ha a jogsértő magatartás a fogyasztók vagy egyébként a célközönség jelentős részét elérhette, mert

- a vizsgált jogsértő gyakorlat huzamosabb ideig tartott (az adott piacon szokásos kampányidőszakokat meghaladóan),²⁵
- huzamosabb ideig, az aktív kampányidőszakot meghaladóan is elérhető volt a jogsértő kereskedelmi gyakorlat egy vagy több eleme,²⁶
- a jogsértő gyakorlat egyes elemei egymásra épültek, azok hatásait a gyakorlat integrált volta erősíthette,²⁷
- a jogsértő gyakorlat közvetlen és célzott volt, így a fogyasztókra, címzettekre a felmerülő esetleges költségeknél jelentősen nagyobb hatást volt képes gyakorolni (például direkt marketing),²⁸
- a jogsértő kereskedelmi gyakorlat üzenete erőteljes²⁹ (például az üzenet egyszerűsége, egyértelműsége, hangsúlyossága miatt: ilyen lehet a jogsértő elsőégi

²² Lásd a következő versenyfelügyeleti eljárásokban hozott határozatokat: Vj/207/2005., Vj/114/2010., Vj/041/2013.

²³ Lásd a következő versenyfelügyeleti eljárásokban hozott határozatokat: Vj/154/2005., Vj/111/2005.

²⁴ Lásd a Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.057/2008/15. számú ítéletét (Vj/045/2006.).

²⁵ Lásd a Legfelsőbb Bíróság Kfv.III.37.557/2009/18. számú döntését.

²⁶ Lásd a Vj/104/2012. számú ügyben hozott határozatot.

²⁷ Lásd a Vj/017/2013. számú ügyben hozott határozatot.

²⁸ Lásd a Vj/041/2013. számú ügyben hozott határozatot.

vagy felsőfokú jelzők használata, az árkommunikáció vagy az ingyenesség ígérete is) vagy a fő üzenete jogsértő, hiszen az üzenetet egyértelműen eljuttató reklámok használata különösen alkalmas a fogyasztói döntéseket orientálni,

- a jogsértő kereskedelmi gyakorlat hatása elhúzódott (például márkaépítéssel kapcsolatos hatás, image-hatás),³⁰
- becsalógató jellegű reklámok vagy átfogó, teljes kínálatra vonatkozó promóciók szélesebb körben fejtették ki hatásukat, mert a megtévesztő tájékoztatással konkrétan érintett árun túlmenően a becsalogatás vagy a promóció eredményeként más áruk értékesítését is ösztönözték (amennyiben ezt a kiinduló összeg számítása során a releváns árbevételben a GVH nem veszi kifejezetten figyelembe).

35. A jogsértés huzamosságának kérdése piaconként eltérően is megítélhető, nemcsak a több évig tartó kommunikáció, hanem akár a több hetes időtartam is súlyosító körülményként vehető figyelembe.³¹ Súlyosító körülmény lehet, ha valamely reklám, a reklámhordozó jellege folytán eleve hosszú ideig fejt ki hatását (például éves katalógusokban, félévenként-negyedévenként megjelenő lapokban elhelyezett reklám, mivel ezek hatása az újabb megjelenésig érvényesül).³² A jogsértés versenyre gyakorolt potenciális hatása szempontjából meghatározó a tájékoztatás által elért fogyasztók (illetve értelemszerűen az egyéb címzettek) száma. Például adott esetben egy kis példányszámú lap is minősülhet a fogyasztók széles körét elérőnek, ha az adott célcsoporthoz eljut.³³ A nyomtatott sajtóban közzétett tájékoztatással kapcsolatban figyelemmel kell lenni arra is, hogy a legtöbb kommunikációs eszköznél a példányszámtól eltérő lehet a ténylegesen olvasók száma.³⁴

IV.1.4. A jogsértés piaci hatása

36. Súlyosító körülmény, ha jelentős a jogsértés hatása: érzékelhetően nő az eljárás alá vont piaci részesedése, a piaci helyzet gyengülése megáll, üteme csökken vagy stagnál; ha eleve jelentős piaci súlyú piaci szereplőről van szó; ha a jogsértéssel összefüggésben tovagyrúzó hatás mutatható ki más termékekre, piacokra. Kiemelendő ugyanakkor,

²⁹ Lásd a Vj/041/2004. számú ügyben hozott határozatot.

³⁰ Lásd a Vj/073/2013. számú ügyben hozott határozatot.

³¹ Lásd a Vj/075/2005. számú ügyben hozott határozatot.

³² Lásd a következő versenyfelügyeleti eljárásokban hozott határozatokat: Vj/185/2005., Vj/070/2004.

³³ Lásd a Vj/021/2002. számú ügyben hozott határozatot.

³⁴ Lásd a következő döntéseket: Vj/008/2002. és a Vj/130/2005. számú ügyekben hozott határozatokat, valamint a Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.057/2008/15. számú ítéletét (Vj/045/2006.).

hogy ennek ellenkezője, azaz a kimutatható piaci hatás hiánya önmagában nem minősül enyhítő körülménynek.

IV.1.5. Felróhatóság

37. Jogsértés esetén fennáll az eljárás alá vontak magatartásának a felróhatósága, amely annak fokától függően súlyosító körülményként minősülhet.³⁵
38. A felróhatóság kapcsán azt szükséges hangsúlyozni, hogy a versenyjogi felelősség nem azonos a polgári jogi felelősséggel, továbbá a jogsértés megállapítása ugyan objektív alapokon nyugszik, de a Tpvt. 78. §-a alapján a bírság összegének meghatározásakor figyelembe veendő szempont a magatartás felróhatósága. Egy magatartás felróhatóságát a társadalmi megítélése, a társadalom értékítélete határozza meg.³⁶ A vállalkozások jogsértő magatartása felróható, mert a társadalom értékítélete szerint a valótlan tény állítása, és ezzel a fogyasztók téves tájékoztatása független attól, hogy az szándékos vagy gondatlan cselekmény eredménye.³⁷ Ez a fajta objektív alapokon nyugvó felróhatóság azonban önmagában nem tekinthető súlyosító körülménynek, a GVH a súlyosító körülmények között a felróhatóság magasabb szintjét értékeli, annak mértékétől függően kis, közepes vagy kiemelt súlyú tényezőként.
39. A GVH a felróhatóság fokának körében olyan körülményeket is mérlegel, hogy az eljárás alá vont a szakmai, ágazati tájékoztatási követelményeket megsértette-e, illetve hogy a versenyfelügyeleti eljárásban vizsgált jogsértéshez hogyan viszonyult.
40. A felróhatóság magasabb fokának megállapíthatóságát alapozza meg ennek megfelelően, amennyiben a jogsértés elkövetésére bizonyíthatóan annak jogsértő jellege tudatában, szándékosan került sor. E körben értékeli a GVH például, ha a jogsértést a vállalkozás az eljárás megindítását követően is folytatta,³⁸ illetve ha a jogsértés elkövetésére azért került sor, mert a vállalkozás által működtetett előzetes megfelelési programot (vö. VI.2.1. alfejezet) visszaélészerűen, a jogsértés elősegítésére, leplezésére, a hatóság félrevezetésére használták. Ugyancsak magasabb fokú felróhatóságot jelent, ha a vállalkozás a jogsértést úgy követte el, hogy kereskedelmi

³⁵ Lásd a Fővárosi Törvényszék 2.Kf.650.091/2014/9. számú ítéletét (Vj/104/2012.).

³⁶ Lásd a következő ítéleteket: Fővárosi Bíróság 2.Kf.27.146/2003/6. szám (Vj/005/2002.), a Fővárosi Törvényszék 2.Kf.650.069/2014/5. szám (Vj/001/2012.).

³⁷ Lásd a Legfelsőbb Bíróság Kfv.II.37.291/2009/9. számú ítéletét (Vj/045/2006.).

³⁸ Ezzel szemben a jogsértéssel való felhagyás – akár az eljárás megindítását követően, akár azt megelőzően – nem minősül enyhítő körülménynek, mivel a jogkövető magatartás alapvető elvárás a piaci szereplőkkel szemben.

gyakorlata kialakítása során a saját maga által készített vagy készített fogyasztói teszt eredményeit figyelmen kívül hagyta, azokkal ellentétesen járt el.

41. Szintén a felrőhatóság magasabb fokára utalhat, bár az előzőeknél enyhébb fokú súlyosító körülménynek minősül, ha a jogsértés oly módon következett be, hogy egy korábbi ügyben az eljárás alá vont utólagos megfelelési program (vö. VI.2.2. alfejezet) kialakítására vonatkozó vállalását a GVH elfogadta, és az együttműködés keretében bírságcsökkentéssel honorálta, vagy azt a Tpvt. 76. §-a (1) bekezdésének I) pontja és 78. §-ának (8) bekezdése szerinti figyelmeztetéssel egyidejűleg írta elő, a vállalkozás azonban a saját megfelelési programjában megfogalmazott szabályokat megsértette. Ugyancsak súlyosító körülmény, ha a vállalkozás az általa – önként – alkalmazott előzetes megfelelési program rendelkezéseit megsértve követ el jogsértést, akkor is, ha erre nem a fentebb ismertetett, visszaélészerű módon került sor.
42. Súlyosító körülménynek minősül továbbá, ha a vállalkozás működése lényegét tekintve a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlaton alapult, vagy ha a vállalkozás adott időszakban – elkülöníthető, akár külön-külön értékelhető magatartásként – több jogsértő fogyasztói tájékoztatást is közöl, ami azt mutatja, hogy nem elszigetelt esetről van szó.³⁹ Ez a helyzet akkor is, ha egyazon eljárásban kerül sor több, egyébként önállóan is megítélhető jogsértő magatartás vizsgálatára.⁴⁰ Megjegyzendő ugyanakkor, hogy amennyiben a vállalkozás egy jogsértést megállapító határozat meghozatalát követően követ el hasonló jogsértést, úgy magatartása már ismétlődő jogsértésként kerül értékelésre, amely körülmény a bírság alapösszegét módosító korrekciós tényező.

IV.1.6. Egyéb szempontok

43. A fenti IV.1.1.-IV.1.6. alfejezetekben, illetve a jelen közlemény V.-VII. fejezeteiben nem említett esetleges további, a bírság növelése irányába ható, súlyosító körülmények, szempontok figyelembevételére e körben kerül sor.

³⁹ Lásd a következő versenyfelügyeleti eljárásokban hozott határozatokat: Vj/068/2004. Vj/045/2005.

⁴⁰ Lásd a következő versenyfelügyeleti eljárásokban hozott határozatokat: Vj/055/2005., Vj/159/2005.

IV.2. Enyhítő körülmények

IV.2.1. A magatartás korrekciója

44. A jogsértő cselekmény abbahagyása és a magatartás GVH döntésének meghozatalát megelőző korrekciója (például helyreigazítás közzététele, a téves tájékoztatás miatt felmerült fogyasztói panaszok orvoslása, a hasonló panaszok megelőzése érdekében tett intézkedések, illetve a kereskedelmi gyakorlat törvény rendelkezéseivel összhangban történő módosítása⁴¹) enyhítő körülménynek minősülhet.
45. A magatartás korrekciója történhet a versenyfelügyeleti eljárás megindítása előtt, de az alatt is. Az első eset megítélése, annak önkéntes jellegére tekintettel, kedvezőbb a bírságösszeg megállapítása szempontjából, mintha az eljárás alá vont a GVH eljárásának hatására döntene a korrekció mellett.⁴²
46. Nem vehető enyhítő körülményként figyelembe, hogy az eljárás alá vont időközben kivette egyes termékeit a piacról, vagy hogy korábban vele szemben versenyfelügyeleti eljárás nem indult, illetve hogy hozzá panasz nem érkezett.⁴³
47. Önmagában nem enyhítő körülmény a jogsértő gyakorlat abbahagyása sem, mert a piaci szereplőnek kötelezettsége a folyamatosan jogszerű eljárás és tájékoztatás.⁴⁴

IV.2.2. Egyéb enyhítő körülmények

48. A GVH a fenti tényezőkön túl egyéb szempontokat is figyelembe vesz, amennyiben az adott ügy ezt indokolja. Így például enyhítő körülmény lehet, ha egy megtévesztő tájékoztatás esetén igazolt, hogy más forrásból⁴⁵ szükségszerűen és életszerűen – még a szerződéskötést megelőzően, ekként a döntésre vonatkozó korrekciós lehetőséget hagyva – megkaphatja az érintett fogyasztó a helytálló információt.
49. Szintén enyhítő körülményként veszi figyelembe a GVH, ha egyes reklámeszközök nem csak jogsértő üzenetet tartalmaznak. Utóbbi körben figyelembe vehető a reklámeszközön belül a jogsértő üzeneteknek a nem jogsértő, de jelentős tartalmakhoz viszonyított hozzávetőleges aránya, a több információ átadására képes eszközök (több

⁴¹ Lásd a Vj/070/2005. számú ügyben hozott határozatot.

⁴² Lásd a Vj/105/2005. számú ügyben hozott határozatot.

⁴³ Lásd a Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.425/2010/10. számú ítéletét (Vj/056/2008.).

⁴⁴ Lásd a következő ítéleteket: Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.057/2012/4. szám (Vj/020/2007.), Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.314/2008/8. szám (Vj/028/2006.).

⁴⁵ Lásd a Vj/041/2012. számú ügyben hozott határozatot, amely ügyben az értékesítési csatorna (gyógyszertár) miatt életszerűen megkaphatták a fogyasztók a helytálló tájékoztatást.

oldalas szórólapok, akciós újságok, honlapok) esetében a jogsértő tartalmak hangsúlyos volta vagy annak hiánya.

50. A GVH egyes esetekben a szankció mértékének meghatározásánál figyelembe veszi azt, hogy a jogsértés megvalósulásában külső, azaz a vállalkozás érdekkörén kívül eső tényezők is közrehatottak. Ilyen külső tényező lehet a szóban forgó magatartás jogsértő jellegének tisztázatlansága, illetve ha állami ráhatás (különösen a versenytörvény vagy a fogyasztóvédelmi szabályozás alóli kivétel látszatát keltő jogszabály vagy egyéb állami intézkedés) állt a jogsértés mögött.

V. Az alapösszeg korrekciója

51. Az alapösszeg kiszámítását követően kerül sor

- a) a jogsértés esetleges ismétlődésének,
- b) a jogsértéssel elért előnynek,
- c) az elrettentő hatásnak, és
- d) a Tptv. 78. §-ában meghatározott bírság maximumának a figyelembe vételére.

52. Ezen szempontok kapcsán kiemelendő, hogy figyelembevételükre az előző pontban ismertetett sorrendben, egymást követően kerül sor, azaz bármely körülmény miatt szükségessé váló bírságkorrekció az előző lépések eredményeként előálló bírságösszeget módosítja pozitív vagy negatív irányban.

V.1. Ismétlődő jogsértés

53. A GVH súlyosabb szankciót alkalmaz az ismétlődő jogsértések esetén.

54. Ismétlődő jogsértésnek minősül, ha egy vállalkozás ugyanolyan vagy hasonló jogsértést tanúsít folytatólagosan vagy ismételten azt követően, hogy a GVH vagy más hatóság megállapította a jelen közlemény 3. pontjában hivatkozott jogszabályi rendelkezések megsértését. Az ismételt jogsértés megállapíthatóságához a törvényi tényállás azonossága nem szükséges,⁴⁶ így nem releváns, hogy a vállalkozás az Fttv., a Grt.,⁴⁷ az Éltv.,⁴⁸ a Gyftv.,⁴⁹ a Tptv. III. fejezete vagy az Európai Unió közvetlenül alkalmazandó jogi

⁴⁶ Lásd a Legfelsőbb Bíróság Kfv.II.37.453/2009/5. számú döntését (Vj/114/2007.).

⁴⁷ A gazdasági reklámtevékenység alapvető feltételeiről és egyes korlátairól szóló 2008. évi XLVIII. törvény

⁴⁸ Az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény

⁴⁹ A biztonságos és gazdaságos gyógyszer- és gyógyászatisegédeszköz-ellátás, valamint a gyógyszerforgalmazás általános szabályairól szóló 2006. évi XCVIII. törvény

aktusa mely rendelkezésének sérelme miatt lett elmarasztalva, ugyanakkor a törvényi tényállás azonosságát kiemelt (jelentősebb mértékű növelést indokoló) korrekciós tényezőként értékeli a GVH.

55. Az ismétlődés akkor is megállapítható, ha a korábbi jogsértő magatartást a jogelőd⁵⁰ tanúsította. Szintén ismétlődésnek minősül, ha a korábbi jogsértést a vállalkozással egy vállalkozáscsoportba tartozó más vállalkozás követte el.
56. A GVH az ismétlődés figyelembevételét az adott ügyben hozott határozatot megelőző 15 évben meghozott döntésekre korlátozza.
57. A GVH akkor is megállapíthatja az ismétlődést, ha a kezdeményezett jogorvoslati eljárásban a közigazgatási perben eljáró bíróság jogerős ítélete még nem áll rendelkezésre.⁵¹ Amennyiben a bíróság az ismétlődés megállapítása során hivatkozott döntést utóbb jogsértés hiányában hatályon kívül helyezi, az legfeljebb perújítási kérelmet alapozhat meg, vagy egy esetleges megismételt eljárás során vehető figyelembe, amennyiben annak egyéb törvényi feltételei fennállnak.⁵²
58. A GVH az ismétlődést jelentős súlyú bírságnövelő tényezőnek tekinti, a speciális preventív hatások érvényesülése, az ismételt versenyellenes magatartások kiküszöbölése érdekében.⁵³ Ennek megfelelően ismétlődő jogsértés esetén a korábbi lépések alapján kiszámított bírság összege ismétlődésenként legfeljebb 100%-kal emelkedik (így például a harmadik megismételt magatartás esetén a bírság az alapösszeg háromszorosára emelkedhet). A bírság emelésének mértéke az ismétlődés fokához (a korábbi és az új magatartás, annak tényállása, valamint az értékelt körülmények közötti azonosság mértékéhez⁵⁴) igazodik, figyelemmel arra is, ha a korábbi és az új ügyben hozott döntés között jelentősebb idő telt el.

V.2. Jogsértéssel elért előny

59. A jogsértéssel elért előny csak ritkán számszerűsíthető kellő megbízhatósággal. Ha azonban erre sor kerül, akkor a kiszabott bírság a számszerűsített előny

⁵⁰ Lásd a Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.676./2008/9. (Vj/127/2007.), valamint a 2.Kf.27.146/2003/6. számú ítéletét (Vj/005/2002.)

⁵¹ Lásd pl. a Legfelsőbb Bíróság Kfv.II.37.453/2009/5. (Vj/114/2007.), illetve a Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.531/2007/6. számú ítéletét (Vj/180/2006.).

⁵² Lásd pl. a Kúria Kfv.III.37.582/2016/16. számú ítéletét (Vj/074/2011.).

⁵³ Lásd pl. a Kúria Kfv.III.37.582/2016/16. számú ítéletét (Vj/074/2011.).

⁵⁴ Lásd pl. a Legfelsőbb Bíróság Kfv.II.37.453/2009/5. számú ítéletét (Vj/114/2007.).

háromszorosának megfelelő összegre nő, kivéve, ha már egyébként is meghaladta volna ezt a szintet.

V.3. Elrettentő hatás

60. A GVH kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a bírságok megfelelő visszatartó (elrettentő) hatással bírjanak; ennek érdekében az egyébként – a jelen közlemény alapján – kiszámított bírság összegének növelésére kerülhet sor az olyan vállalkozások tekintetében, amelyek a jogsértés által érintett piacon elért releváns árbevételén túlmenően különösen jelentős árbevétellel bírnak, és ezért számukra a fentiek alapján számított bírság nem jelentene érzékelhető terhet. Az elrettentő hatás kapcsán a GVH figyelembe veheti azt is, hogy az adott vállalkozás egy vállalkozáscsoport tagjaként milyen pénzügyi erővel bír a határozat meghozatalakor.⁵⁵ A GVH azonban ilyen esetben is szerepelteti a határozatában az előzőekben ismertetett módszer alapján számított bírságot és annak indokolását.
61. A GVH ezen szempont értékelése körében kivételes jelleggel csökkentheti is a bírságot, amennyiben az ügy egyedi körülményei, a túlzott elrettentés elkerülése és az arányosság követelménye ezt szükségessé teszik. Ez például egytermékes vállalkozások esetén merülhet fel, vagy ha azt a vállalkozás kis mérete, alacsony gazdasági súlya, teljesítőképessége indokolja.

V.4. A bírság maximuma

62. A fenti lépéseket követően kerül sor a Tptv. által meghatározott felső határ figyelembevételére, amely szerint a kiszabott bírság nem haladhatja meg a jogsértő vállalkozás, illetve, ha az egy vállalkozáscsoport tagja, a vállalkozás határozatban azonosított vállalkozáscsoportja által a határozat meghozatalát megelőző üzleti évben elért nettó árbevételének a 10%-át. A bírság legmagasabb összegének meghatározásakor a nettó árbevételt a határozat meghozatalát megelőző üzleti évre vonatkozó éves beszámoló vagy egyszerűsített éves beszámoló alapján kell meghatározni. Ha a vállalkozás működési ideje az adott évben egy évnél rövidebb, az adatokat éves szintre kell vetíteni. Ha a határozat meghozatalát megelőző üzleti évben elért nettó árbevételről nem áll rendelkezésre hiteles adat, az utolsó hitelesen lezárt

⁵⁵ Lásd a Kúria Kfv.II.31.016/2012/28. számú és a Kfv.III.37.690/2013/29. számú ítéleteit (Vj/174/2007.).

üzleti év nettó árbevétele az irányadó. Beszámolóval nem rendelkező, újonnan alapított vállalkozás esetében az eljárás megindításának évére vonatkozó üzleti tervet, ennek hiányában a vállalkozás által a vizsgáló, illetve az eljáró versenytanács felhívására közölt, a számvitelről szóló törvénynek a közbenső mérleg készítésére vonatkozó szabályai szerint az eljárás megindításának napjával mint fordulónappal kiszámított nettó árbevételt kell figyelembe venni. A bírság maximumának számításakor a vállalkozáscsoport tagjainak külföldön elért forgalma is számításba vehető, különösen, ha a jogsértő magatartással érintett tevékenység bevételei nem a vállalkozáscsoport magyarországi, hanem külföldi tagjainál jelentkeznek.

63. A törvényben meghatározott bírságmaximum kizárólag a bírság felső határát nevesíti, melyet az eset összes körülményei alapján megállapított bírság összege nem haladhat meg. A Tpv. rendelkezéseiből nem következik az, hogy a bírság felső határából kell visszaszámolni a bírság összegét, figyelembe véve az enyhítő és súlyosító körülményeket.⁵⁶ A törvény az enyhítő és súlyosító körülmények szabad értékelését és mérlegelését mondja ki, így akár enyhítő körülmény megléte esetében is kiszabható a maximális összeg.⁵⁷ A bírságmaximum tehát nem kiindulási pont és nem viszonyítási alap a bírság arányossága megítélésénél, nem a bírságmaximumhoz képest kell kiszabni a bírság összegét, annak arányosságát megítélni.⁵⁸
64. A Tpv. 78. §-ának (5) bekezdése alapján, ha a bírságot egy vállalkozáscsoport jogsértést megvalósító tagja önként nem fizeti meg, és a végrehajtás sem vezet eredményre, az eljáró versenytanács külön végzéssel a vállalkozáscsoportnak a határozatban nevesített tagjait egyetemlegesen kötelezi a bírság, illetve annak be nem hajtott része megfizetésére. Ilyen esetekben a vállalkozáscsoport határozatban nevesített tagja is bevonásra kerül a versenyfelügyeleti eljárásba ügyfélként.⁵⁹

VI. A vállalkozás együttműködésének figyelembevétele

65. A GVH fontosnak tartja, hogy a bírságok – azon túl, hogy a generális és speciális prevenció eszközeként funkcionálnak – a jogsértések feltárását, megelőzését, a jogsértés miatt kárt szenvedett, hátrányosabb helyzetbe került fogyasztók, vállalkozások

⁵⁶ Lásd a következő döntéseket: Legfelsőbb Bíróság Kfv.II.37.291/2009/9. szám, Kvf.II.37.414/2013/8. szám, Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.333/2010/6. szám, 27.463/2009/5. szám, 27.042/2011/5. szám, 27.484/2008/7. szám.

⁵⁷ Lásd a Legfelsőbb Bíróság Kfv.II.37.291/2009/29. számú ítéletét (Vj/045/2006.).

⁵⁸ Lásd a Kúria Kfv.II.37.414/2013/8. számú végzését (Vj/121/2009.).

⁵⁹ Lásd a Kúria Kfv.III.37.690/2013/29. számú ítéletét.

érdekeinek védelmét, a rendelkezésre álló erőforrások hatékony felhasználását is támogassák. Ennek elősegítése érdekében a vállalkozások által tanúsított, az előzőekben felsorolt célok elérését szolgáló együttműködési formákat a GVH (további) bírságcsökkentéssel kívánja ösztönözni. Az egyes típusokhoz rendelt bírságcsökkentési mértékek meghatározásakor a GVH – a Tpkt.-ben foglalt rendelkezések mellett – figyelemmel van arra, hogy az egyes együttműködési formák ne képezzék akadályát egymásnak, ne teremtsenek ellenőztönzőket valamely más együttműködési forma alkalmazása tekintetében, hanem lehetőség szerint erősítsék egymás hatását.

66. Az eljárást segítő együttműködő magatartás akkor lehet hatással a bírság összegére, ha a vállalkozás eljárást segítő magatartása túlmutat a jogszabályokból fakadó általános és alapvető együttműködési kötelezettségén, amelynek hiánya ellenben szankcionálható.⁶⁰
67. Az együttműködés jelentőségének hangsúlyozása érdekében ezen szempontok értékelését a GVH a bírság meghatározására irányuló folyamat végső fázisában végzi el. Ennek folyamányaként amennyiben az előző lépések alapján kalkulált bírság összege a törvényi maximumot meghaladná, akkor az egyes együttműködési formákra tekintettel adható kedvezmények alkalmazására – az V.4. fejezetben foglaltak következtében – a törvényi bírságmaximumból kiindulva kerül sor.
68. Az együttműködés keretében értékelendő szempontok kapcsán kiemelendő továbbá, hogy figyelembevételük egymás mellett, egymással párhuzamosan történik, azaz az egyes körülményre tekintettel adható bírságcsökkentési mértékek (az egyéb együttműködés kivételével, mivel az annak keretében értékelhető körülményeket a különös együttműködési formák – legalább részben – eleve magukban foglalják) összeadódnak. Az ezen lépésben elérhető bírságcsökkentés összevont mértéke legfeljebb a korrekciós tényezők figyelembevételével az előző lépésben kalkulált bírság összegéig terjedhet.

VI.1. Tevőleges jóvátétel

69. A GVH az olyan magatartást tekinti tevőleges jóvátételnek, amikor a jogsértő vállalkozás a jogsértés negatív hatásait részben vagy egészben reparálja.

⁶⁰ Lásd a Vj/129/2005. számú ügyben hozott határozatot.

70. Amennyiben a jogsértő magatartás okán kárt szenvedett fogyasztók, vállalkozások köre és az okozott kár mértéke egyértelműen meghatározható, akkor a tevőleges jóvátételnek az érintettek teljeskörű kártalanítását kell szolgálnia. Ilyen esetekben a kifizetett összeg a bírság összegéből levonásra kerül.
71. Amennyiben csak részleges reparációra kerül sor, vagy az érintettek köre illetőleg az okozott hátrány mértéke nem azonosítható megfelelő biztonsággal, a GVH a tevőleges jóvátétel keretében a jogsértés hatásának, az okozott kárnak a mérséklését eredményező vagy a közérdeket egyéb módon szolgáló intézkedést is mérlegelhet bírságcsökkentő tényezőként.

VI.2. Megfelelési erőfeszítések elismerése

72. A GVH kiemelt feladatának tekinti az önkéntes jogkövetés előmozdítását, amelynek egyik eszköze a jogsértések megelőzését, feltárását és kezelését szolgáló megfelelési programok (a továbbiakban: megfelelési program vagy compliance) kidolgozásának, alkalmazásának ösztönzése. Ennek érdekében a GVH a bírság kiszabása során figyelembe veszi az előzetes illetve utólagos megfelelési erőfeszítéseket és programokat.
73. A megfelelés értékelése során a GVH figyelemmel van arra is, hogy a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény hatálya alá tartozó, a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló törvény hatálya alá nem tartozó vállalkozás esetében eleve előírja fogyasztóvédelmi referens alkalmazását, akinek a feladata többek között a vállalkozás fogyasztókat érintő tevékenységének figyelemmel kísérése, a vállalkozás alkalmazottai részére fogyasztóvédelmi tárgyú oktatás, képzés szervezése. A jogszabály melléklete értelmében a fogyasztóvédelmi referens hatósági jellegű képzés témakörei között szerepelnek például a tisztességes kereskedelmi gyakorlatokkal és az általános reklámtilalmakkal, reklámkorlátozásokkal kapcsolatos ismeretek is. A megfelelési programok ösztönzésének célja értelemszerűen nem előbbi rendelkezések megtartásának támogatása, hanem az ezekben foglalt előírások releváns tartalommal való megtöltésének, a minimálisan elvárt követelményeket meghaladó lépések, programok megvalósításának elismerése.

VI.2.1. Előzetes megfelelés

74. A GVH nagyobb jelentőséget tulajdonít az előzetes megfelelési programoknak, azaz az olyan megfelelési erőfeszítéseknek, amelyeket az érintett vállalkozások már a versenyfelügyeleti eljárás megindítását megelőzően is működtettek. Az ilyen programok léte ugyanis a vállalkozások önkéntes jogkövető magatartásra való törekvésének jeleként értékelhető.
75. A GVH eljárásai során ugyanakkor nem önmagában a megfelelési program léte, hanem az adott ügyben releváns megfelelés érdekében tett konkrét és érdemi erőfeszítés az, amely enyhítő körülmény lehet, ideértve adott esetben a megfelelési program adott ügy szempontjából releváns és igazolható ilyen irányú működését is. A bírói gyakorlat szerint ugyanis a megfelelési erőfeszítés a tisztességes eljárás elvéből fakadóan enyhítő körülményként figyelembe veendő.⁶¹
76. A megfelelés érdekében tett érdemi erőfeszítést az eljárás alá vontnak – a megfelelő dokumentáció benyújtásával – bizonyítani kell. Az erőfeszítés akkor tekinthető érdeminek, ha az eljárás alá vont megfelelően igazolni tudja, hogy az érintett kereskedelmi gyakorlattal kapcsolatban
- a megfelelés szándékával beszerzett,
 - egy, az alkalmazandó jogszabályokkal és a GVH gyakorlatával nyilvánvalóan nem ellentétes tartalmú állásfoglalást.
77. A megfelelési szándékhoz annak bizonyítása szükséges, hogy
- a később jogsértőnek ítélt kereskedelmi gyakorlat kialakítása és/vagy közzététele előtt történt az állásfoglalás beszerzése, és
 - az eljárás alá vont azt figyelembe vette, tehát a kereskedelmi gyakorlatát annak megfelelően alakította ki.⁶²
78. Az állásfoglalás akkor nem nyilvánvalóan alaptalan, azaz nem ellentétes az alkalmazandó jogszabályokkal és a GVH gyakorlatával, ha
- a teljes tényállás, valamennyi releváns kereskedelmi gyakorlat ismeretében és annak ismertetésével készült, érvelése konzisztens és kellő részletezettséggel alátámasztott (pár soros, rövid indoklás általában nem meríti ki ezt az elvárást),⁶³

⁶¹ Lásd a Legfelsőbb Bíróság Kfv.VI.39.002/2010/7. számú döntését.

⁶² Lásd a következő versenyfelügyeleti eljárásokban hozott határozatokat: Vj/077/2012., Vj/022/2013.

- jogkérdések megítélésében a GVH vagy a bíróságok, esetleg más releváns hatóságok kialakult gyakorlatához igazodik (eltérő jogértelmezés is figyelembe vehető lehet pl. kialakult joggyakorlat hiányában),⁶⁴
 - az esetleges szakkérdések tekintetében a szükséges szakértelem birtokában foglal állást, vagy a megfelelő szakértelemmel rendelkező szervezet megkeresését javasolja (pl. egy gyógyszer alkalmazási előírásai kapcsán az OGYÉI).⁶⁵
79. A fenti szakmai állásfoglalás megalapozottságát elősegítheti, ha azt egy, az eljárás alá vonttól független szervezet vagy személy (például szakmai testület, ügyvéd, ügyvédi iroda) alakítja ki, azonban ez nem szükségszerű feltétele az állásfoglalás elfogadásának. Az állásfoglalás elfogadására sor kerülhet például, különösen ha az adott vállalkozásnál működő fogyasztóvédelmi referens segíti elő a konkrét helyzetben a megfelelést.
80. A fenti feltételeket kielégítő előzetes megfelelési programok esetében a GVH az ügy összes körülményeinek figyelembevételével dönt a bírság csökkentésének mértékéről; ennek lehetséges legnagyobb mértékét a jelen közleményben nem határozza meg.

VI.2.2. Utólagos megfelelés

81. Az utólagos megfelelési erőfeszítések, azaz a versenyfelügyeleti eljárás megindítását követő időponttól alkalmazott vagy az eljárás során felajánlott megfelelési programok az adott eljárásban vizsgált magatartás feltárásához, az eljárás eredményességéhez már nem tudnak érdemben hozzájárulni, csak a jövőre vonatkozóan segíthetik elő a jogkövető magatartást. Ennek megfelelően az utólagos megfelelési program kidolgozására és implementálására vonatkozó vállalást a GVH az előzetes programoknál kisebb, legfeljebb 20%-os mértékű bírságcsökkentéssel honorálja, amennyiben arra tevőleges jóvátétel tanúsításával vagy a jogsértés beismerésével párhuzamosan kerül sor. Ennek hiányában az utólagos megfelelési programok legfeljebb 5%-os bírságcsökkentést tehetnek lehetővé. Mind a 20%-os, mind pedig az 5%-os maximális bírságcsökkentési mérték felső határát veszi figyelembe a GVH, ha az érintett vállalkozás a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló 2004. évi XXXIV. törvény szerinti mikro-, kis- vagy középvállalkozás.

⁶³ Lásd a Vj/077/2012. sz. ügyben hozott határozatot.

⁶⁴ Lásd a Vj/022/2013. sz. ügyben hozott határozatot.

⁶⁵ Lásd a Vj/097/2015. sz. ügyben hozott határozatot.

82. A bírság csökkentése szempontjából az eljárás időtartama alatt már megvalósított programok jellemzően nagyobb, míg a kizárólag a jövőre vonatkozóan vállalt megfelelési erőfeszítések általában kisebb súllyal esnek latba.⁶⁶ A jövőre vonatkozó vállalást a GVH, amennyiben azt az alábbiakban foglaltakra is figyelemmel elfogadhatónak tartja, ügyzáró határozatában a Tpvt. 76. §-a (1) bekezdésének i) pontja alapján kötelezettségként előírja az érintett vállalkozás számára, s az abban foglaltak teljesülését utóvizsgálat keretében ellenőrizheti.
83. Ahhoz, hogy a megfelelési programok elérhessék a fenti 72. pontban megfogalmazott célokat, betölthessék funkciójukat, meg kell felelniük a nemzetközileg elfogadott minimum-követelményeknek, sztenderdeknek.⁶⁷ Ezen belül a GVH különösen az alábbi feltételek fennállását vizsgálja a megfelelési programok értékelése során:
- a) a vállalkozás vezető testületeinek és valamennyi tisztségviselőjének világos, határozott és nyilvános elköteleződése a versenyjogi szabályoknak való megfelelés iránt,
 - b) a megfelelési program hatékony alkalmazásához szükséges személyi és anyagi erőforrások rendelkezésre állása,
 - c) a munkavállalók megfelelési programmal kapcsolatos tájékozottságát, képzettségét és tudatosságát biztosító intézkedések foganatosítása,
 - d) hatékony jelzőrendszerek, ellenőrzési és kontrollmechanizmusok működtetése (ideértve a megfelelési programban foglaltak súlyos megsértése esetén alkalmazandó szankciókat),
 - e) visszacsatolás érvényesülése, a tapasztalatok alapján a program folyamatos fejlesztése.
84. A fenti 83. pontban rögzített elvek mentén – tekintettel a Tpvt. 76. §-a (1) bekezdésének l) pontja és 78. §-ának (8) bekezdése szerinti figyelmeztetés intézményének alkalmazása körében szerzett tapasztalatokra – a GVH az utólagos megfelelési programokkal szemben az alábbi elvárásokat támasztja. A megfelelés érdekében teendő intézkedéseket a vállalkozásnak belső eljárásrendjében kell meghatároznia. Ennek keretében rögzítendő, hogy a kereskedelmi gyakorlatoknak megjelenésük előtt egy

⁶⁶ Lásd a Vj/090/2015. sz. ügyben hozott határozatot.

⁶⁷ Reference materials on compliance

http://ec.europa.eu/competition/antitrust/compliance/compliance_programmes_en.html

ellenőrzésen kell átesniük (ld. 76-79. pontok), melynek során vizsgálandó, hogy a kereskedelmi kampány megfelel-e a tisztességes kereskedelmi gyakorlat előírásainak. Ennek megtörténtét az eljárás alá vontnak a GVH által előírt módon igazolnia kell a GVH felé, jellemzően akként, hogy az eljárást követő első, a fentiek szerint kialakított kereskedelmi kampányáról tájékoztatnia kell a GVH-t, bemutatva, hogyan tett eleget a belső eljárási szabályzatában is rögzített fenti – előzetes ellenőriztetési – kötelezettségeinek.

VI.3. Egyéb együttműködés az eljárás során

85. A GVH a fenti VI.1. – VI.2. alfejezetekben nem szabályozott, egyéb együttműködést is figyelembe veszi bírságcsökkentő tényezőként. Az ezen alfejezetben részletezett szempontokra tekintettel a GVH összességében legfeljebb 5%-kal mérsékli a bírság összegét.
86. Enyhítő körülmény különösen az olyan mértékű közreműködés az eljárás során, amely a jogsértés felderítésének eredményességét szolgálja, például a jogsértést alátámasztó bizonyítékok önkéntes szolgáltatásával, a jogsértés körülményeinek tisztázásával vagy a jogsértés beismerésével illetőleg a tények nem vitatása révén.⁶⁸
87. Az együttműködés körében ugyanakkor az adatszolgáltatás nem minősül a törvényi kötelezettségen túlmutató mértékű olyan enyhítő körülménynek, mely csökkenti a bírság összegét. Szintén nem eredményezheti a bírság csökkentését az eljárás során tett puszta nyilatkozat, mely szerint a jövőre nézve a vállalkozás kerülni fogja a hasonló jogsértést, mivel nem érinti a magatartás múltbeli következményeinek megítélését, illetve nem ösztönöz a jogsértések elkerülésére, továbbá biztosítékot sem jelent a jövőre nézve.⁶⁹ Ehhez hasonlóan, önmagában egy (el nem fogadott), a Tpv. 75. §-a szerinti kötelezettségvállalási nyilatkozat benyújtása sem minősül enyhítő körülménynek, csak akkor, ha a vállalkozás hitelesen és dokumentáltan igazolja, hogy a kötelezettségvállalás elfogadásától függetlenül, önként és a megfelelő irányban módosította vagy módosítja kereskedelmi gyakorlatát.

⁶⁸ Lásd az FKMB 25.K.32.302/2016/8. sz. ítéletét, amely kimondta, hogy a *bírságösszeg tekintetében olyan magatartás „honorálható”, amely az ügy feltárását, a tények és körülmények hatósági megismerését érdemben „elősegíti”, vagyis a törvényi kötelezettségen túl a jogsértés feltárásának eredményességét előmozdítja.* (Vj/073/2015.)

⁶⁹ Lásd a Vj/049/2005. számú ügyben hozott határozatot.

88. A vizsgálati és termékinformációs anyagok magyar nyelvre fordításának, az anyavállalattal való kommunikációnak a magas költsége, a hatósági felhívásokra a válaszok határidőben való szolgáltatása nem értékelhető enyhítő körülményként az eljárás alá vont vállalkozás javára, ha ezen magatartások az együttműködés szükséges fokát nem haladják meg, illetve az eljárás alá vont vállalkozás hatékony jogérvényesítését vagy jogi védekezését is szolgálták, azaz az eljárás alá vont vállalkozás érdekében álltak, illetve ha azok jogszabályi kötelezettségnek minősülnek.⁷⁰

VII. Fizetési nehézségek figyelembevétele

VII.1. A bírság mérséklése

89. Kivételes esetekben, különleges körülmények fennállása esetén, a vállalkozás kérelmére a bírság mértékét csökkentő szempontként figyelembe vehető a vállalkozás adott társadalmi és gazdasági környezetben fennálló fizetési képességének hiánya, amennyiben az fizetési kedvezmény révén nem hárítható el. A bírság csökkentésére azonban önmagában az eljárás alá vont vállalkozás kedvezőtlen vagy veszteséges pénzügyi helyzete,⁷¹ vagy akár a piacról való várható kilépése miatt nem kerülhet sor. Nem alapozza meg továbbá a bírság csökkentését önmagában az a tény sem, hogy az adott vállalkozásnak hiteltartozása van.

90. A bírság csökkentésére olyan esetben kerülhet sor, amikor – az adott társadalmi és gazdasági környezetet figyelembe véve – az eredetileg kiróni szándékozott bírság magarárontana a verseny strukturális feltételein azáltal, hogy valószínűsíthetően „eltűnő vállalat” (failing firm) esethez vezetne. Ez nem egyszerűen az érintett vállalkozás megszűnését vagy piacról való kilépését jelenti – hiszen elképzelhető, hogy ekkor más vállalkozás lépne be a piacra –, hanem azt, hogy az eredetileg kiróni tervezett bírság következtében a vállalkozás eszközei és kibocsátása ténylegesen eltűnnének a piacról,⁷² minek következtében jellemzően jelentősen romlana a termelési láncban a vállalkozáshoz kapcsolódó vállalkozások helyzete, és jelentősen nőne a munkanélküliség.

⁷⁰ Lásd a Kúria Kfv.II.37.191/2013/8. számú ítéletét (Vj/116/2007.).

⁷¹ Lásd a Fővárosi Bíróság 2.K.32.916/1995. számú ítéletét (Vj/065/1992.).

⁷² Lásd Tájékoztató a GVH által az összefonódás engedélyezése iránti eljárások során alkalmazott elemzési módszerekről, valamint az ehhez szükséges adatok köréről és az adatokkal szemben támasztott követelményekről – Általános módszertan 3.d.; Az összefonódások nem-koordinatív horizontális hatásainak értékelésekor irányadó szempontok 11.1.

VII.2. Fizetési kedvezmény

91. A fenti – a bírság mértékének csökkentését indokoló kivételes és igazoltan különleges pénzügyi – helyzet hiányában indokolt lehet halasztás vagy részletfizetési kedvezmény (a továbbiakban együtt: fizetési kedvezmény) engedélyezése, a vállalkozás igazolt pénzügyi nehézségeire tekintettel. A fizetési kedvezmény az ügyfél kérelmére a teljesítési határidő lejárta előtt akkor engedélyezhető, ha a kiszabandó bírság egy összegben való, határidőre történő megfizetése – a folyó fizetési lehetőségeit figyelembe véve – rajta kívül álló okból lehetetlen, vagy az számára aránytalan nehézséget jelentene (Tpvt. 62/C. §).
92. Mind a bírság mérséklése, mind a fizetési kedvezményre vonatkozó kérelem esetén a vállalkozásnak a kérelme teljesítéséhez szükséges fenti feltételek fennállását objektív, – a döntés időpontjához közeli gazdasági helyzetét tükröző – elsősorban okirati bizonyítékokkal alátámasztottan kell részletesen bizonyítania, ugyanakkor a döntés meghozatala során a GVH figyelembe fogja venni a korábbi évek pénzügyi kimutatásait és a jövőre vonatkozó előrejelzéseket is.

VIII. A közlemény alkalmazása

93. Jelen közleményt a GVH azon eljárásokban alkalmazza, amelyekben a Tpvt. 73. §-a szerinti előzetes álláspont a közlemény közzétételkor még nem került az eljárás alá vontaknak megküldésre.

Budapest, 2017.

Dr. Juhász Miklós s.k.
a GVH elnöke

Dr. Tóth András s.k.
a GVH Versenytanácsának elnöke

Melléklet

1. ábra: A bírság meghatározásának módszere

1. *A KIINDULÓ ÖSSZEG KISZÁMÍTÁSA*

2. *AZ ALAPÖSSZEG KISZÁMÍTÁSA*

		Adható súly
A.	SÚLYOSÍTÓ KÖRÜLMÉNYEK	
Aa)	Érintett fogyasztói kör	kis / közepes / kiemelt
Ab)	Áru jellege, jellemzői	kis / közepes / kiemelt
Ac)	Kereskedelmi gyakorlat intenzitása	kis / közepes / kiemelt
Ad)	Jogsértés piaci hatása	kis / közepes / kiemelt
Ae)	Felróhatóság	kis / közepes / kiemelt
Af)	Egyéb szempontok	kis / közepes / kiemelt
B.	ENYHÍTŐ KÖRÜLMÉNYEK	
Ba)	Magatartás korrekciója	kis / közepes / kiemelt
Bb)	Egyéb szempontok	kis / közepes / kiemelt

3. *KORREKCIÓS TÉNYEZŐK*

Ismétlődő jogsértés	
A jogsértéssel elért előny	
Elrettentő hatás	
Törvényi maximum	

4. *EGYÜTTMŰKÖDÉS*

Tevőleges jóvátétel	
Megfelelés	
* Előzetes	
* Utólagos	0-20%
Egyéb együttműködés	0-5%

5. *FIZETÉSI NEHÉZSÉGEK FIGYELEMBEVÉTELE*